

Wulangan 2

Adat Istiadat Jawa

A. Pambuka

Gatekna gambar-gambar ing ngisor iki!

Tata cara siraman kang nduweni teges kanggo ngresiki lair lan batine tumrap calon ibu lan jabang bayi sing ana ing guwa garba supaya kaparingan pitulungan saka Gusti Ingkang Maha Agung.

Sumber: Dok. Pribadi Prita

Masyarakat Jawa iku sugih adat istiadat lan duweni tata cara sesrawungan kang dadi pranata ing urip bebrayan. Adat istiadat iku bisa awujud pahargyan (upacara), memetri, pengetan, slametan lan sapiturute. Adat istiadat pahargyan, pengetan, lan slametan ing bebrayan Jawa ana kang katindakake minangka adicara pribadi lan umum. Adicara kang katindakake pribadi kayata: pahargyan panggih manten, tingkeban, brokohan, puputan, tedhak siti, supitan/khitanan, nyepasari, nyelapani, mitoni, tumbuk ageng, mule, nyadran, mitung dina, matang puluh, nyatus, mendhak, nyewu, lan sapiturute. Wondene adat istiadat pahargyan kang katindakake ing adicara umum, lumrahe ana sambung rapete karo adicara keagamaan lan kabudayan Jawa. Adicara-adicara kasebut minangka asil gabungan (*kulturalisasi*) ing antarane pahargyan (upacara) keagamaan lan kabudayan Jawa, kayata: grebeg sura, grebeg mulud/muludan, megengan, bersih desa, sedhekah bumi, sedhekah laut, lan sapiturute. Maneka warna adat istiadat lan tatacara kang ana ing pahargyan (upacara) lan pengetan (slametan), duweni ancas kanggo sujud syukur, memuji, lan donga marang Gusti Allah Kang Maha Agung supaya pinaringan rahayu wilujeng nir ing sambikala.

Ing ngisor iki salah sawijining tuladha adat istiadat Jawa kang asring ditindakake ing bebrayan Jawa yaiku upacara memetri *tingkeban*. *Tingkeban* ditindakake nalika umur jabang bayi ing kandhutan wus ngancik pitung sasi. Upacara *tingkeban* duwe teges menawa panggulawenthah (*pendidikan*) ora mung nalika wis diwasa, ananging wiwit jabang bayi ana ing sajroning guwa garbane sang ibu.

Tata cara upacara mecah klapa cengkir gadhing, yaiku cengkir gadhing digawa dening calon eyang si jabang bayi, banjur diparingake marang calon bapak kanthi diwalik (gambar wayang kamajaya lan kamaratih didhelikake). Menawa calon bapak milih cengkir kang pranyata gambar kamajaya mula diyakini si jabang bayi kang bakal lair yaiku bayi lanang. Menawa calon bapak milih cengkir kang pranyata gambar kamaratih, mula manut keyakinan si jabang bayi kang bakal lair yaiku bayi wadon.

Sumber: www.candrarini.com

Kanggo mangerteni babagan adat istiadat Jawa, coba wangsulana pitakon-pitakon ing ngisor iki!

1. Coba sebutna upacara adat (pahargyan) kang asring ditindakake para warga ing papan panggonanmu!
2. Apa ancase para warga nindakake upacara adat (pahargyan) kasebut?
3. Sebutna salah siji upacara adat (pahargyan) ing papan panggonanmu lan sebutna piranti (ubarampe) kang digunakake!
4. Piranti (ubarampe) kang digunakake ing upacara adat (pahargyan) nduweni *makna simbolik*. Coba sebutna *makna simbolik* kasebut!
5. Apa ana sambung rapete (hubungane) ing antarane upacara adat (pahargyan) karo ngagungake Gusti Allah (Tuhan) tumrap karaharjaning manungsa? Coba terangna kanthi ringkes!